

Col. (r) CONSTANTIN CĂZĂNIȘTEANU

(1931 - 2001)

Profesorul Constantin Căzănișteanu a făcut parte dintr-o generație distinctă a muzeologiei românești, care s-a conturat de la jumătatea anilor 1950. Această serie, cu eminenți componenți, a preluat lucrurile bune și idealurile echipei „entuziaștilor“, de diverse profesii, dar care au crezut în mesajul muzeistic, fapt pentru care i s-au dedicat în mod exemplar. Preotul C. Mătase (Neamț), pr. Podea (Brașov), V. Connorache (Constanța), artiștii plastici Niță Anghelescu (Călărași), Gh. Rădulescu și M. Ionescu (Giurgiu), Barbu Ionescu (Oltenița), prof. N. Simache (Ploiești) și mulți alții s-au străduit să strângă un patrimoniu pe care l-au valorificat prin expoziții locale. Noul val, care s-a anunțat prin seriile universitare de după 1950, a preluat zestrea antecesorilor, manifestându-se la nivelul pregătirii speciale pe care o dobândiseră. Multe din muzeele naționale de astăzi sunt și rodul primei generații de muzeografi cu studii de istorie.

Constantin Căzănișteanu este, din acest punct de vedere, un caz definitoriu, dar nu singular. În vara anului 1956, când a absolvit Facultatea de Istorie a Universității „C. I. Parhon“, din București, perspectiva noilor licențiați era sumbră. Nici un post în învățământul superior în calitate de cadru didactic, foarte puține în institutele de cercetare de specialitate și acestea condiționate de aberante măsuri de cadre. Singurele instituții disponibile erau muzeele. Așa se face că, în febra căutărilor de plasament, au devenit muzeografi Iulian Antonescu, Adrian Rădulescu, Radu Capa, Ioana Cristache, Mișu Davidescu, Elena Popescu, Doina Galbenu, P. I. Panait ș.a. Cum Muzeul Militar se pregătea pentru redeschiderea expoziției permanente,

directorul, col. Gh. Focșăneanu, și-a completat echipa, angajându-i pe colegii Constantin Căzănișteanu și Aurel Moldoveanu, alegere de care a fost mândru în întreaga sa carieră. Și nu s-a înșelat cu nimic. Primul dintre aceștia avea să devină o personalitate a istoriografiei militare române, cel de al doilea un împătimit organizator al conservării patrimoniului național.

Din „Curriculum Vitae“, pe care l-a așternut cu inconfundabilă sa caligrafie, rezultă că profesorul Constantin Căzănișteanu a pornit ca muzeograf și a sfârșit ca slujitor al instituției muzeografice. A fost muzeograf la Muzeul Militar Central (1956-1967), scurt timp cercetător la Institutul de Studii Istorice și Social-Politice (1967-1969), apoi

cercetător-șef de sector la Centrul de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară, unde s-a activat, ajungând la gradul de colonel (1969-1990), șef de secție la Muzeul Militar Național (1990-1991), de unde s-a și pensionat, și apoi muzeograf-cercetător la Muzeul Național Cotroceni (1991-2001). Constantin Căzănișteanu s-a format ca cercetător în domeniul istoriei moderne în climatul generos și stimulat al muzeisticii românești, de care nu s-a putut desprinde în întreaga sa activitate. Numele său este așternut la începutul a peste 200 de studii, pe masive volume de documente, tipărite sau în curs de valorificare, culegeri de studii, monografii, broșuri ș.a. Și-a anunțat prezența în 1963 cu două articole de prezentare a muzeelor ploieștene, inserate în *Studii. Revista de Istorie*¹.

Până în 1969 a dat luminii tiparului 10 studii, iar între 1969-1974 "Bibliografia istorică a României", IV, îi reține 29 de titluri; între 1979-1984 alte 19 titluri ș.a. Zestrea cea mai de preț, care rămâne după el, sunt volumele de izvoare întocmite singur sau în colective pe care adesea le-a coordonat, cu erudiție. Nimeni nu va putea redacta istoria modernă a românilor, fără a folosi cele 7 masive volume intitulate „Documente privind istoria militară a poporului român” (1878-1896), București, 1974-1978, volumul „Documente ale Unirii” (1600-1918), întocmit de un prestigios colectiv, îndrumarea revenindu-i lui C. Căzănișteanu, „Documente privitoare la istoria Cotrocenilor” (1852-1855), tras în 1993 ș.a..

Alte materiale, depistate în fondurile Arhivelor Naționale București, Arhivelor Naționale ale Municipiului București privitoare la ansamblul Cotroceni în perioada 1850-1860, sunt pregătite pentru multiplicare. Volumele acestea de documente însumează câteva mii de pagini, transcrise de cercetătorul devenit un împătimit al aflării adevărilor istorice. Muzeul Național

Cotroceni a fost unul din marii beneficiari ai acestei piste de investigații, urmată de Constantin Căzănișteanu și de tinerii săi colaboratori. Alte izvoare arhivistice au fost depuse în fondul documentar al Muzeului Bran.

A doua categorie a preocupărilor sale a fost valorificarea patrimoniului muzeistic, îndeosebi de sorginte militară. Singur, sau în colaborare cu colega noastră de facultate Elena Popescu-Pălânceanu, a redactat și publicat studii temeinice privind drapelul ostășesc, tricolorul purtat pe câmpurile de luptă, armamentul și fabricația lui în România, istoricul muzeisticii militare ș.a. Paginile *Revistei muzeelor* i s-au deschis cu generozitate înscriind, în special în perioada 1966-1971, frecvente articole de cert interes științific. De reținut că unele din aceste subiecte, lansate în revista de specialitate a muzeelor, au devenit teme ale unor cărți semnate de Constantin Căzănișteanu, singur sau în colaborare. Este vorba despre bătălia din Dealul Spirii, înfățișată în 1968 ca studiu tipărit în *Revista muzeelor*, material inclus apoi în cartea „Aspecte militare ale revoluției din 1848 în Țara Românească”, sau în volumul colectiv „Revoluția română din 1848”, București, 1969. Același traseu l-a avut și demersul reliefării personalității col. Dimitrie Papazoglu, început în *Revista muzeelor*, 1971, nr. 5 și ridicat la dimensiunile cărții scrise împreună cu col. Ioan Strujan în 1972. *Revista muzeelor* a fost un fidel loc de lansare a unor preocupări, finalizate prin lucrări de incontestabil interes științific. În „Enciclopedia istoriografiei românești”, București, 1978, Constantin Căzănișteanu este catalogat „specialist în istoria română, «care» a abordat eficient o gamă problematică variată, în domeniul istoriei militare”. Într-adevăr, interesul său a vizat revoluția lui Tudor Vladimirescu, Revoluția din 1848, căreia i-a consacrat repetate studii,

¹ Constantin Căzănișteanu, Panait I. Panait, *Expoziția permanentă Lupta revoluționară a proletariatului din regiunea Ploiești, Studii, XVI, 1963, I;* Panait I. Panait, Constantin Căzănișteanu, *Muzeele de istorie din regiunea Ploiești, Studii, XVI, 1963, 4.*

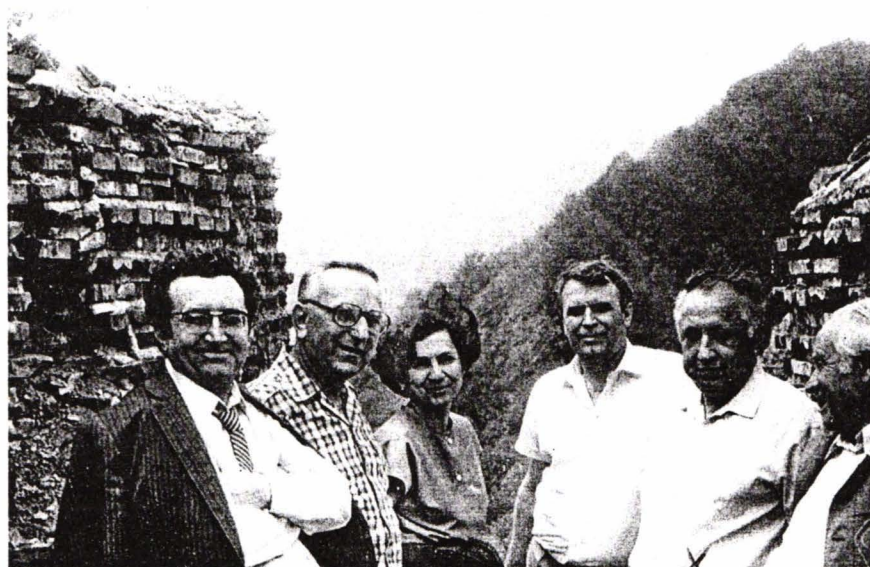
Unirea din 1859, războiul de independență din 1877-1878, răscoalele țărănilor din 1888 și 1907, primul și cel de al doilea război mondial, domenii în care a colaborat frecvent cu mai tânărul său coleg dr. Mihail E. Ionescu, cu Doina Rusu, Maria Georgescu, col. Niculae Niculae ș.a. Cititorul îl găsește frecvent în numerele publicației *File de istorie militară*, în revista de specialitate a Muzeului Militar Central, în cea a Muzeului de Istorie București ș.a. Se cuvine a fi reținută contribuția sa la monografia „Istoria militară a poporului român”, IV, lucrare apărută în 1988. Prin comunicări și studii bine primite, Constantin Căzănișteanu s-a încolonat istoricilor bucureșteni, preocupați de teme privitoare la evul modern al Capitalei, al patriei.

Beneficiar al unui imens material documentar, cultivat și atent la direcțiile de orientare ale istoriografiei mondiale și românești, C. Căzănișteanu și-a pus pecetea și pe realizările muzeistice, cu predilecție ostășești. A fost unul din

stâlpii de reșezare a expoziției permanente a Muzeului Militar Național timp de peste patru decenii, a colaborat la organizarea unor filiale ale acestei prestigioase instituții în sediile unor comandamente de arme, mari unități și unități din țară. Într-una din aprecierile care i se face de către Inspectoratul general pentru cultură din armată se subliniază, pe bună dreptate: „Contribuțiile sale publicistice lucrări de specialitate, articole, studii în domeniul istoriografiei etc. - îl situează printre cei mai prolifici și mai valoroși istorici militari ai momentului”.

În plină putere de creație o necruțătoare boală s-a încuibat în trupul său, răpunându-l la prânzul zilei de 15 iunie 2001. A fost depus cu onoruri militare, în cripta părinților săi din cimitirul Dudești București, fiind deplâns de familie, colegi, cunoscuți. El rămâne ca un apreciat om de știință, format în viguroasa școală a muzeografiei românești, în climatul instituțiilor naționale de istorie militară.

*Dr. Panait I. Panait
București
iulie 2001*

La cetatea Poenari cu prilejul întâlnirii promoției din 1956, de la dreapta la stânga: prof. univ. Dumitru Almaș, Constantin Căzănișteanu(*), C. Mocanu, Doina Maksutovici, Panait I. Panait, Gelcu Maksutovici